

VENDIM
Nr. 54, datë 13.12.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Xhezair Zaganjori	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 25.9.2012, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 25 Akti që i përket:

KËRKUESE: Sherife Gega, përfaqësuar nga Idajet Beqiri me deklaram.

SUBJEKTI INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme.

OBJEKTI: shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 514, datë 14.6.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; vendimit nr. 777, datë 24.10.2007 të Gjykatës së Apelit Tiranë; vendimit nr. 1, datë 22.11.2010 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 11/2, 18, 23, 41/1, 42, 43, 131f, 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Xhezair Zaganjori; përfaqësuesin e kërkujeses që kërkoi pranimin e kërkesës; u njoh me materialin e dërguar me shkrim nga subjekti i interesuar, i cili kërkoi pranimin e pjesshëm të kërkesës, konkretisht vetëm për shfuqizimin e vendimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, si dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkesja është bashkëpronare e një trualli të ndodhur në Tiranë. Ngjitur me këtë truall është bërë një ndërtim, i cili është zgjatur duke përfshirë edhe truallin në pronësi të kërkujeses. Ky veprim është bërë mbi bazën e një deklarate të firmosur para noteres nga i vëllai i kërkujeses, F.G, i cili ka pasur prokurë përfaqësimi për të gjithë bashkëpronarët.

2. Kërkesja ka bërë kallëzim penal pranë Prokurorisë së Rrethit Gjyqësor Tiranë me pretendimin se firma e vëllait të saj, F.G, është e falsifikuar. Ky pretendim është mbështetur edhe nga i vëllai i saj.

3. Prokuroria pas hetimeve të zhvilluara, me datë 16.1.2007, ka vendosur: “Pushimin e çështjes, pasi fakti nuk ekziston.”

4. Kundër këtij vendimi, kërkesja ka bërë ankim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, e cila me vendimin nr. 514, datë 14.6.2007, ka vendosur: “Rrëzimin e kërkesës së kërkujeses Sherife Gega si të pabazuar në ligj dhe prova.”

5. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 777, datë 24.10.2007, ka vendosur: “Lënien në fuqi të vendimit.”

6. Mbi rekursin e kërkujeses, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë me vendimin e datës 12.12.2008, ka vendosur: “Dërgimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për njësim të praktikës gjyqësore, lidhur me interpretimin e nenit 329/1 të KPP-së në rastet kur vendimi i pushimit të procedimit penal është marrë në bazë të nenit 328/1, germa “a”, pra kur del qartë se fakti nuk ekziston.”

7. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 1, datë 22.11.2010, kanë vendosur: “Mospranimin e rekursit për shkak të mosrespektimit të dispozitave që lidhen me formën e paraqitjes së rekursit.”

8. *Kërkuesja* pretendon se procesi i zhvilluar në të gjitha shkallët ka qenë i parregullt, pasi:

8.1 Gjykatat nuk kanë vlerësuar siç duhet faktet dhe nuk kanë kërkuar riekspertim të firmës së F.G, pasi ka pasur dy ekspertime të kundërta dhe gjykata duhet të kishte urdhëruar një të tretë.

8.2 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë duhet të kishte vendosur rihetim të çështjes nisur edhe nga deklarata e përsëritur e F.G për mosnënshkrimin e aktit.

8.3 Vendimi i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë është antikushtetues, sepse, pasi Kolegji Penal e kishte kaluar çështjen në seancë gjyqësore, ka vendosur mospranimin e rekursit për shkaqe formale (nuk ishte nënshkruar nga mbrojtësi).

9. *Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme*, në parashtrimet e tij dërguar me shkrim, parashtroi:

9.1 Vendimet e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe të Gjykatës së Apelit Tiranë nuk kanë elementë antikushtetuese, ato janë në përputhje me kërkesat e nenit 42 të Kushtetutës;

9.2 Vendimi i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë është antikushtetues, pasi kërkuesja ka paraqitur rekursin brenda afatit ligjor, por pa firmën e mbrojtësit, mangësi e cila nuk duhet të kishte çuar në mospranimin e rekursit, por në njoftimin nga ana e sekretarisë gjyqësore për plotësimin e mangësisë, sipas jurisprudencës së vazhdueshme të Gjykatës Kushtetuese. Kjo ka bërë që kërkueses t'i mohohet e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë. Për këtë arsye, ky vendim duhet shfuqizuar.

II

A. Mbi pretendimin për cenimin e të drejtës së ankimit/aksesit në Gjykatën e Lartë

10. Kërkuesja pretendon se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke mos marrë në shqyrtim rekursin e saj vetëm për shkak se ai nuk ishte firmosur nga mbrojtësi i saj, kanë cenuar të drejtën për t'iu drejtuar asaj Gjykate me ankim. Një gjë e tillë ka sjellë si pasojë një proces të parregullt para Gjykatës së Lartë dhe për këtë arsye, vendimi i Kolegjeve të Bashkuara duhet të shfuqizohet si antikushtetues.

11. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) çmon se pretendimi i kërkueses për cenimin e së drejtës së ankimit në Gjykatë të Lartë është i bazuar dhe duhet pranuar. Neni 31/ç i Kushtetutës parashikon se gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komunikojë lirisht dhe privatisht me të, si dhe t'i sigurohet mbrojtja falas, kur nuk ka mjete të mjaftueshme. Neni 42/1 i Kushtetutës parashikon: "*Liria, prona dhe të drejtat e njohura me Kushtetutë dhe me ligj nuk mund të cenohen pa një proces të rregullt ligjor*". Neni 43 i Kushtetutës parashikon: "*Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*."

12. Në funksion të këtyre dispozitave kushtetuese, Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimues, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në Kodin e Procedurës Penale (KPP), nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Shqyrtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin nr. 21/2006 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykimi në Gjykatën e Lartë, në dallim nga procedurat e gjykimit që zhvillohen në gjykatat e zakonshme, ka si veçori paraqitjen vetëm të argumenteve ligjore. Kompleksiteti i procedurave të gjykimit në Gjykatën e Lartë konfirmohet edhe nga dispozitat ligjore që sanksionojnë se palët duhet të përfaqësohen në këtë gjykim nga avokati. Prandaj, shqyrtimi nga Gjykata e Lartë kryesisht i çështjeve të ligjit, jo vetëm që e justifikon plotësisht përfaqësimin me avokat në seancat dëgjimore, por për më tepër, bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale (*shih vendimin nr. 5/2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Gjykata vlerëson se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon *inter alia* se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate. Fjala e parë e nenit duhet lexuar së bashku me fjalinë e dytë. Neni 435/2 i KPP-së ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Rekursi është akti procedural, në të cilin parashtrihen shkaqet, për të cilat kundërshtohet një vendim sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në atë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të drejtat që parashikon procedura penale (*shih vendimin nr. 38/2010 të*

Gjykatës Kushtetuese).

14. Për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që dispijlojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407-421 të KPP), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP). Në situatën në të cilën kërkuesja ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së, si dhe duke ditur se rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej saj, ajo nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i saj të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të kërkueses, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr. 5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë.

15. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesja ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs, i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i saj. Kolegji Penal, pasi ka shqyrtuar paraprakisht rekursin në dhomë këshillimi, ka vendosur dërgimin e çështjes në Kolegjet e Bashkuara për unifikimin e praktikës gjyqësore. Kolegjet e Bashkuara, pasi kanë hapur seancën gjyqësore, pra pasi kishte filluar debati gjyqësor, kanë konstatuar mosfirmosjen e rekursit nga mbrojtësi i kërkueses, si një nga kërkesat e nenit 435/2 të KPP-së. Gjykata çmon se, në vështrim të garantimit të standardit të ankimit në një gjykatë më të lartë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë e kanë interpretuar nenin 435/2 të KPP-së në mënyrë të ngushtë dhe të shkëputur nga fryma e Kushtetutës dhe nga fjalja vijuese e kësaj dispozite procedurale. Nga materialet e paraqitura para Gjykatës Kushtetuese rezulton se as Kolegji Penal e as Kolegjet e Bashkuara nuk e kanë vlerësuar paraprakisht detyrimin e sekretarisë gjyqësore përkatëse dhe veprimet e saj për plotësimin e kërkesës formale për nënshkrimin e rekursit nga mbrojtësi i kërkueses. Mangësitë formale duhet të konstatohen para kalimit të çështjes në seancë dhe për riparimin e tyre ngarkohet me ligj sekretaria gjyqësore.

16. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesja, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i saj, i ka cenuar asaj të drejtën e ankimit në Gjykatën e Lartë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 dhe 43 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

B. Për pretendimet e tjera

17. Kërkuesja ka pretenduar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër dhe Gjykata e Apelit Tiranë duhet të kishin urdhëruar riexpertim të vërtetësisë së firmës së vëllait të saj F.G dhe rihetim të çështjes në tërësi, me qëllim nxjerrjen e së vërtetës së firmës së F.G.

18. Gjykata, në lidhje me pretendimet e tjera të kërkueses, vlerëson se ato kanë të bëjnë me zbatimin e ligjit material dhe vlerësimin e fakteve dhe provave nga ana e gjykatave të zakonshme. Në jurisprudencën e saj, Gjykata e ka ripohuar vazhdimisht se mënyra e vlerësimit të provave dhe, në parim, mënyra e zbatimit të ligjit material është atribut i gjykatave të zakonshme dhe jo i juridiksionit kushtetues (*shih vendimet nr. 23/2011, nr. 106/2001 të Gjykatës Kushtetuese*). Për këto arsye, Gjykata vlerëson se këto pretendime janë haptazi të pabazuara.

19. Në përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se vendimi i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë duhet të shfuqizohet si antikushtetues, pasi i ka mohuar kërkueses të drejtën për të ushtruar akses/ankim në një gjykatë më të lartë, parashikuar nga neni 42 dhe 43 i Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 131/f të Kushtetutës dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e pjesshëm të kërkesës.

- Shfuqizimin e vendimit nr. 1, datë 22.11.2010 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.
- Rrëzimin e kërkesës për pretendimet e tjera.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Vladimir Kristo, Vitore Tusha, Sokol Berberi, Fatmir Hoxha, Xhezair Zaganjori.